

**Riktlinjer för
handläggning
inom äldreomsorg**

2020-09-30

**EKERÖ
KOMMUN**

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	4
1.1 Riktlinjernas syfte.....	4
1.2 Värdegrund för äldreomsorgen.....	4
1.3 Vårdighetsgarantier för vård- och omsorgsboende.....	4
1.4 Barnkonventionen.....	4
2 Handläggning av ärenden.....	5
2.1 Handläggning.....	5
2.2 Förenklad biståndshandläggning avseende trygghetslarm.....	5
2.3 Informationsskyldighet.....	5
2.4 Företräderskap.....	6
2.5 Ansökan.....	6
2.6 Utredning.....	6
2.7 Beslut.....	7
2.9 KommunikERING med den enskilde.....	7
2.9 Överklagan.....	7
2.10 Uppföljning av beslut.....	7
2.11 Beslut om avgift.....	7
2.12 Ekerö kommuns valfrihetssystem.....	8
2.13 Stöd efter kontorstid.....	8
2.14 Stöd till den som vårdar eller stödjer en närstående (anhörigstöd).....	8
2.15 Hälso- och sjukvårdsuppgifter.....	8
2.16 Samordnad individuell plan (SIP) i hemmet om den enskilde inte varit inlagd på sjukhus.....	9
2.17 Vårdplanering och betalningsansvar.....	9
2.18 Synpunkter och klagomål.....	9
2.19 Lex Sarah.....	9
2.20 Särskilt utsatta grupper, våld i nära relationer.....	10
2.21 Sekretess och tystnadsplikt.....	10
2.22 GDPR.....	10
3 Kommunens yttersta ansvar och ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun.....	10
3.1 Kommunens yttersta ansvar.....	10
3.2 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommunen och vistelsekommunen.....	10
3.3 Flytt från annan kommun till Ekerö kommun.....	11
4 Utförande och verkställighet.....	12
4.1 Utföraren upprättar en genomförandeplan.....	12

4.2 Verkställighet av beslut.....	12
5 Stöd- och hjälpinsatser.....	12
5.1 Hemtjänst enligt SoL.....	12
5.2 Serviceinsatser.....	13
Hushållsgemensamma insatser.....	13
Städning och fönsterputs.....	13
Städning.....	13
Tillsynsstädning/kompletterande städning.....	13
Fönsterputs.....	13
Disk.....	13
Tvätt.....	14
Byte av sängkläder.....	14
Textilvård.....	14
Soppantering och källsortering.....	14
Snöskottning.....	14
Inköp.....	14
Inköp med följe.....	15
Övriga inköp.....	15
Bankärenden.....	15
Promenad eller social samvaro.....	15
Ledsagning.....	15
Trygghetslarm och trygghetsringning.....	15
5.3 Mat och måltider.....	16
Matlagning.....	16
Stöd under måltid.....	16
Leverans av matlåda.....	16
5.4 Omvårdnadsinsatser.....	16
Egenvård.....	16
Avlösning i hemmet.....	17
5.5 Erbjudande om annan insats.....	17
6 Särskilt boende.....	17
Ansökan om särskild adress.....	17
Korttidsboende.....	17
Växelvård.....	18
Vård- och omsorgsboende.....	18
Bedömningskriterier.....	18

Vård- och omsorgsboende med inriktning mot somatiska sjukdomar.....	19
Vård- och omsorgsboende med inriktning mot demenssjukdomar.....	19
Profilboende.....	19
Parboende.....	19
7 Turbundna resor.....	20
8 Dagverksamhet.....	20
9 Färdtjänst.....	20
10 Riksfärdtjänst.....	20

1 Inledning

1.1 Riktlinjernas syfte

Socialnämnden har beslutat om riktlinjer för handläggning av ärenden inom äldreomsorgen i Ekerö kommun. Riktlinjerna avser handläggning av bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) och omfattar personer från 65 år och äldre.

Följande riktlinjer syftar till att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling när det kommer till bedömning och tillgång till insatser som kan erbjudas inom äldreomsorgen i syfte att upprätthålla vad som enligt lagstiftningen benämns som en skälig levnadsnivå. Ansvarig biståndshandläggare ska dock alltid göra en individuell behovsbedömning och i det arbetet är riktlinjerna ett praktiskt stöd och till för att ge vägledning.

1.2 Värdegrund för äldreomsorgen

Äldreomsorgen utgår från den nationella värdegrunden i 5 kap. 4 § SoL "Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund)."

Utgångspunkten för insatser inom Ekerö kommuns äldreomsorg är att de ska uppfylla målsättningarna i lagstiftningen beträffande att socialnämnden ska verka för att äldre personer får;

- Leva ett värdigt liv och känna välbefinnande
- Möjlighet att leva och bo självständigt under trygga former
- Möjlighet att ha en aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra

1.3 Vårdighetsgarantier för vård- och omsorgsboende

Socialnämnden har fastställt lokala vårdighetsgarantier för vård- och omsorgsboende.

Vårdighetsgarantierna utgår från den nationella värdegrunden i SoL och syftar till att tydliggöra vad den enskilde kan förvänta sig vid flytt till vård- och omsorgsboende. Vårdighetsgarantierna fungerar som en sorts kvalitetsdeklaration för vård- och omsorgsboende i Ekerö kommun.

1.4 Barnkonventionen

FN:s konvention om barnets rättigheter, barnkonventionen, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för barn. Barnkonventionen är inriktad på det enskilda barnet och handlar om barnets rätt att få sina grundläggande rättigheter och behov tillgodosedda. Vid alla beslut som får påtagliga direkta eller indirekta konsekvenser för ett barn ska en prövning av barnets bästa i form av en barnkonsekvensanalys göras. En barnkonsekvensanalys innebär att socialtjänsten utifrån artiklarna i barnkonventionen utreder och dokumenterar vilka konsekvenser ett beslut får för ett eller flera barn. Detta för att säkerställa att barnrättsperspektivet, således vilka av barnets rättigheter som påverkas av beslutet, beaktas. Den som fattar beslut behöver motivera vad barnets bästa bedöms vara, hur prövningen har genomförts samt hur barnets bästa har bedömts gentemot andra intressen. Om ett beslut fattas som inte är i linje med barnets bästa, ska även kompensatoriska åtgärder redovisas.

2 Handläggning av ärenden

2.1 Handläggning

Med handläggning av ärenden avses all den verksamhet som syftar till att göra det möjligt för nämnden att fatta beslut i ett individuellt ärende.

Till stöd för handläggning av ärenden hänvisas till Socialstyrelsens handbok, "Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten". Där behandlas bland annat allmänna förvaltningsrättsliga regler, mål och principer för SoL, rätten till bistånd och insatser samt andra typer av lagar och regler som styr och på olika sätt påverkar handläggning och dokumentation, såsom bland annat föreskrifter och allmänna råd utfärdade av Socialstyrelsen.

Enligt förvaltningslagen (2017:900) (FL) ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten blir eftersatt. Utredningen ska ges den omfattning som möjliggör ett korrekt och sakligt beslut, d v s utredningen ska inte göras mer omfattande än vad som är motiverat av omständigheterna i ett ärende eller en viss typ av ärenden. Utgångspunkten för biståndsbedömningen inom äldreomsorgen är att beviljade insatser ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå och stärka personens möjligheter att leva ett självständigt liv. Vad som avses med skälig levnadsnivå ska bedömas individuellt och gentemot den enskildes livsstil men också allmänt och gentemot aktuellt rättsläge och praxis.

Bedömningen av vilka insatser som behövs för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden. För rätt till insats krävs att behoven inte kan tillgodoses på annat sätt.

I dessa riktlinjer behandlas den del av handlägningsprocessen som är specifikt för Ekerö kommuns äldreomsorg.

2.2 Förenklad biståndshandläggning avseende trygghetslarm

Personer folkbokförda och bosatta i Ekerö kommun över 75 år kan ansöka om hjälp med serviceinsatsen trygghetslarm genom förenklad biståndshandläggning, dvs. utan att utredning eller hembesök genomförs. Avgiften beräknas på samma sätt som andra hemtjänstinsatser.

2.3 Informationsskyldighet

Alla myndigheter har en informationsskyldighet och informationen ska utformas på ett sådant sätt att den enskilde kan förstå och ta den till sig.

Biståndshandläggaren ska ge information om kommunens äldreomsorg, till exempel biståndsbedömda insatser i form av hemtjänst, trygghetslarm, dagverksamhet samt vård- och omsorgsboende. Biståndshandläggaren ska i samband med detta även informera den enskilde om kommunens avgiftssystem för insatser som beviljas enligt SoL.

Biståndshandläggaren behöver också kunna ge information om och hjälpa till i kontakten med ansvarig förvaltning/myndighet rörande service och insatser inom kommunen som inte är biståndsbedömda och som kan vara till hjälp för den enskilde, så som träffpunkter och mötesplatser, samt insatser till stöd för anhöriga.

Annan information och upplysningar som kan vara aktuell för den enskilde är färdtjänst samt bostadsanpassning i den enskildes hem.

Information till den enskilde ska vara lättillgänglig. Det innebär att information även ges via flera olika kanaler, telefon, kommunens hemsida eller broschyrer, vars syfte bland annat är att informera såväl anhöriga som den enskilde om kommunens service till äldre.

2.4 Företräderskap

Den enskilde som kommer i kontakt med socialtjänsten, företräder sig själv genom att lägga fram sin sak eller så har den enskilde ett ombud

Den enskilde har rätt att anlita ombud vid kontakter med myndigheter. Dessa kan vara den enskildes anhöriga eller någon annan som den enskilde ger fullmakt åt. Ombud ska ha fullmakt, som kan vara muntlig eller skriftlig. I de fall en muntlig fullmakt lämnas ska den alltid dokumenteras. En fullmakt gäller tillsvidare om inget annat anges och slutar gälla omedelbart om den återkallas av någon av parterna.

Enligt socialtjänstförordningen 5 kap 3 § har socialtjänsten ansvar för att anmäla till överförmyndaren om de anser att en person är i behov av god man eller förvaltare. Ytterligare information om Ekerö kommuns överförmyndare finns att läsa på www.ekero.se

Lag om framtidsfullmakter innebär att en fullmakt är giltig ”när en fullmaktsgivare på grund av psykisk störning, sjukdom, skada eller liknande förhållande är ur stånd att ha hand om de angelägenheter som fullmakten avser. Det är den som fått uppdraget att ansvara för fullmakten som med stöd av ett medicinskt underlag ska avgöra när denna tidpunkt har inträtt, om det inte i fullmakten anges att det är domstol som ska avgöra detta.

Reglerna om framtidsfullmakter kompletteras med behörighetsregler för anhöriga till den enskilde när det är uppenbart att den enskilde inte längre själv klarar av att sköta sina angelägenheter till exempel på grund av sjukdom. Bestämmelserna om anhörigas behörighet gäller under förutsättning att den enskilde inte företräds av god man, förvaltare eller en framtidsfullmaktshavare. Det är i första hand den enskildes make/maka eller sambo som är behörig att företräda denne utan fullmakt. Därefter följer barn, barnbarn, föräldrar, syskon och syskonbarn i tur och ordning.

2.5 Ansökan

Generellt gäller att den person som är i behov av bistånd ansöker om sådan förmån hos myndigheten. Ansökan upprättas av den enskilde eller genom dennes företrädare (genom fullmakt, godmanskap, förvaltarskap eller behörighetsregler för anhöriga). En ansökan kan göras skriftligen eller muntligen.

Biståndshandläggaren har till uppgift att utreda ansökan, bedöma behov samt fatta beslut om bistånd.

Om den enskilde inte talar svenska har personen rätt till tolk. Detsamma gäller för personer med tal- eller hörselsvårigheter. Biståndshandläggaren ska informera om möjligheten till tolkhjälp.

2.6 Utredning

Biståndshandläggaren inleder en utredning baserat på den enskildes ansökan. I enlighet med förvaltningslagen ska ett ärende handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. Det finns ingen generell tidsgräns för vad som menas med ”så snabbt

som möjligt”, utan en individuell bedömning ska göras i varje enskilt ärende. I vissa ärenden kan det innebära att beslut måste fattas omgående, redan samma dag som ärendet aktualiseras. Det finns därtill bestämmelser i FL kring åtgärder om handläggningen försenas.

2.7 Beslut

När utredningen är klar fattar biståndshandläggaren ett biståndsbeslut på delegation av socialnämnden. Biståndsbeslutet ska vara tydligt och det ska klart framgå vad den enskilde ansökt om och vad som beviljats respektive avslagits. Beslut ska som huvudregel tidsbegränsas. Tidsbegränsningen ska göras med utgångspunkt från hur lång tid som kan bedömas i det enskilda fallet. Processen avslutas med ett skriftligt beslut enligt 4 kap. 1 § SoL samt besked om verkställighet.

2.9 Kommunikation med den enskilde

Om den enskilde får helt avslag eller avslag på viss del av ansökan, ska den enskilde få möjlighet att yttra sig om innehållet i utredningen innan beslut fastställs. Myndigheten får dock avstå från sådan kommunikation, om

1. ärendet gäller anställning av någon och det inte är fråga om prövning i högre instans efter överklagande,
2. det kan befaras att det annars skulle bli avsevärt svårare att genomföra beslutet, eller
3. ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver att beslutet meddelas omedelbart.

2.9 Överklagan

Ett biståndsbeslut som angår den enskilde och går denne helt eller delvis emot kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Förvaltningsbesvär innebär att domstolen kan pröva såväl beslutets läglighet som lämplighet. Beslut som fattas av Socialnämnden överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Överklagningsbara beslut anges i 16 kap. 3 § SoL.

Biståndshandläggaren ska vara den enskilde behjälplig om denne så önskar.

2.10 Uppföljning av beslut

I Ekerö kommun gäller som huvudregel att samtliga beslut ska vara tidsbegränsade. Besluten ska följas upp minst en gång per år. I god tid innan beslutstiden löpt ut ska den enskildes behov prövas på nytt. Handläggningen går till på sedvanligt sätt: ansökan, kartläggning, bedömning av behov i den dagliga livsföringen och beslut.

2.11 Beslut om avgift

Den enskilde kan komma att betala en avgift för de insatser som biståndsbeslutet omfattar. Utredning och beslut om avgift omfattas av 8 kap. SoL och handläggs av kommunens avgiftshandläggare. Mer information om avgifter för hemtjänst, vård- och omsorgsboende och trygghetslarm finns att läsa på Ekerö kommuns hemsida. Från och med den 1 april 2020 gäller kommunal författningssamling (KFS) 50:6.

2.12 Ekerö kommuns valfrihetssystem

Ekerö kommun tillämpar valfrihetssystem inom hemtjänst enligt lagen om valfrihetssystem (LOV). Den enskilde har rätt att välja vem av de godkända utförarna som ska utföra de biståndsbedömda insatserna. Om den enskilde inte vill eller kan välja finns ett ickevalsalternativ. Ickevalsalternativet roterar mellan de godkända utförarna en månad i taget.

Den enskilde har även rätt att när som helst byta utförare. Om den enskilde önskar göra ett byte av utförare kontaktar denne ansvarig biståndshandläggare som i sin tur informerar berörda utförare. Biståndshandläggaren ska informera den enskilde om möjligheten att välja och byta utförare. Vid byte av utförare gäller en omställningsperiod om maximalt fem arbetsdagar. Vid nybeställning av ett uppdrag ska utföraren i normalfallet påbörja åtagandet inom 24 timmar.

Information och informationsblad om aktuella utförare finns på www.ekero.se

2.13 Stöd efter kontorstid

Om akuta behov uppstår utanför kontorstid finns en särskild rutin som anger ansvarsgången i dessa fall. Se rutin "Ansvarsgång vid akuta ärenden efter kontorstid" på Eknet.

2.14 Stöd till den som vårdar eller stödjer en närstående (anhörigstöd)

Enligt socialtjänstlagen (5 kap 10 § SoL), ska Socialnämnden erbjuda stöd för att underlätta för personer som vårdar eller ger stöd till en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående med funktionsnedsättning.

I Ekerö kommun finns en Plattform för socialtjänstens stöd till anhöriga. Utgångspunkten för plattformen är att varje verksamhet och myndighet ska bära sitt eget anhörigstöd och ansvara för att det utförs och utvecklas. I Ekerö kommun finns en anhörigkonsulent som ansvarar för den övergripande utvecklingen och som kan vara ett stöd för verksamheter i utformningen av anhörigstödet. Inom ramen för det övergripande anhörigstödet finns bl. a anhörlänkar och icke-biståndsbedömda samtalsgrupper.

Exempel på biståndsbedömda insatser som kan beviljas är avlösning i hemmet, serviceinsatser (hemtjänst), växelvård eller dagverksamhet för personer med demensdiagnos.

Den enskilde som är föremål för insatserna kan ansöka om stöd- och hjälpinsatser som direkt berör den enskilde även om syftet är att avlasta den person som vårdar.

Närstående kan också ansöka om stöd- och hjälpinsatser som är riktade till vårdaren, men insatserna kan inte beviljas utan att den enskilde själv lämnat samtycke till insatserna.

2.15 Hälso- och sjukvårdsuppgifter

Hälso- och sjukvårdsuppgifter (till exempel medicinering eller såromläggning) beviljas inte av biståndshandläggare eftersom det åligger Region Stockholm inom deras ansvarsområde. För handläggning av insatser med s.k. egenvård hänvisas till "Samverkansrutiner för hantering av egenvård och äldre och personer med funktionsnedsättning i Ekerö kommun, enligt SOSFS 2009:6".

Hemtjänstpersonalen kan i vissa fall hjälpa till med enklare hälso- och sjukvårdsuppgifter som legitimerad personal förskrivit och delegerat till namngiven personal hos aktuell utförare. En

förutsättning för att utföraren ska kunna ta emot en delegering från Region Stockholm är att den enskilde har hemtjänst eller annan insats vid samma tillfälle som hälso- och sjukvårdsinsatsen behövs. Undantag från denna regel är när den enskilde erhållit egenvårdsintyg från legitimerad personal.

2.16 Samordnad individuell plan (SIP) i hemmet om den enskilde inte varit inlagd på sjukhus

I enlighet med 2 kap. 7 § SoL och 3 § f HSL ska kommuner och regioner i vissa fall ska upprätta en gemensam individuell plan tillsammans med den enskilde. Det gäller i situationer när den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och hälso- och sjukvården samt att kommunen och regionen bedömer att planen behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda. Om en huvudman bedömer att den andre huvudmannen behövs så ska den andre huvudmannen delta vid upprättandet av en samordnad individuell plan. Viktigt att notera är dock att den enskilde ska samtycka till att en samordnad individuell plan upprättas, då sekretessen bryts vid samverkan. En samordnad individuell plan kan alltså inte upprättas mot den enskildes vilja.

2.17 Vårdplanering och betalningsansvar

Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård har införts. Syftet med lagen är att främja en god vård för personer som efter utskrivning från slutenvården behöver insatser från socialtjänsten, den kommunalt- och/eller den landstingsfinansierade hälso- och sjukvården. Målsättningen är att ledtiderna mellan slutenvården på sjukhus och vård och omsorg i hemmet eller i särskilt boende ska hållas så korta som möjligt. I Stockholms län har en länsöverenskommelse för samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård ingåtts. Överenskommelsen gäller fr o m 1 januari 2020. Se "Regional överenskommelse om samverkan vid utskrivning från slutet hälso- och sjukvård i Stockholms län" under på Eknet.

2.18 Synpunkter och klagomål

För att utveckla kvaliteten av de insatser vi erbjuder enskilda och få kännedom om hur kommuninvånare upplever det arbete som socialkontoret bedriver är det viktigt att få veta vad som är bra men framför allt, vad som kan bli bättre. Socialnämnden i Ekerö kommun har därför antagit en rutin för hur hanteringen av synpunkter och klagomål ska omhändertas och åtgärdas.

Synpunkts- och klagomålshanteringen gäller alla verksamheter inom socialnämndens ansvarsområde, såväl beställare som utförare. Ansvaret att omhänderta, registrera, dokumentera samt åtgärda de synpunkter och klagomål som inkommer till nämnden fördelas inom den enhet som ärendet berör. Se "Rutin för synpunkts- och klagomålshantering" på Eknet.

2.19 Lex Sarah

Personal inom socialtjänsten omfattas av bestämmelserna enligt lex Sarah. Syftet med bestämmelserna enligt lex Sarah är att verksamheten ska kunna utvecklas och att missförhållanden samt brister i verksamheten ska kunna rättas till. Bestämmelserna enligt lex Sarah innefattar en rapporteringsskyldighet som innebär att anställda med flera genast ska rapportera missförhållanden och påtagliga risker för missförhållanden som rör den som får eller kan komma i fråga för insatser i verksamheten.

För mer information se socialnämndens "Rutin för rapportering och anmälan enligt lex Sarah" på Eknet.

2.20 Särskilt utsatta grupper, våld i nära relationer

Enligt 5 kap. 11 § SoL har socialtjänsten ett särskilt ansvar när det gäller våldsutsatta och våld i nära relationer. I begreppet ingår även hedersrelaterat våld.

För mer information se socialnämndens "Riktlinjer för våld i nära relationer" på Eknet.

2.21 Sekretess och tystnadsplikt

Inom kommunal verksamhet råder offentlighets- och sekretesslag (2009:400). Lagen innehåller bestämmelser om myndigheters handläggning vid registrering, utlämnande och övrig hantering av allmänna handlingar. Bestämmelserna innebär begränsningar i yttrandefriheten enligt regeringsformen, begränsningar i den rätt att ta del av allmänna handlingar som följer av tryckfrihetsförordningen samt, i vissa särskilt angivna fall, även begränsningar i den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

I myndighetsutövningen gäller sekretess såväl mot enskilda som myndigheter emellan, både inom och utom kommunen. Om information behöver delas eller hämtas in från enskilda eller andra myndigheter måste samtycke från den uppgifterna berör inhämtas.

2.22 GDPR

Ekerö kommun omfattas av dataskyddsförordningen (GDPR) avseende behandling av personuppgifter. Bestämmelserna om behandling av personuppgifter syftar till att ge ett skydd för den personliga integriteten. Se vidare Ekerö kommuns policy för informationssäkerhet och dataskydd på Eknet.

3 Kommunens yttersta ansvar och ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun

3.1 Kommunens yttersta ansvar

Kommunen har enligt 2 kap. 1 § SoL det yttersta ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp som han eller hon behöver. Detta ansvar innebär att kommunen tillfälligt ger nödvändig hjälp i avvaktan på insatser från annan huvudman som egentligen bär ansvaret för stödet.

3.2 Ansvarsfördelning mellan bosättningskommunen och vistelsekommunen

I 2 a kap. SoL finns bestämmelser om kommunernas ansvar för stöd och hjälp till den enskilde och om ansvarsfördelningen mellan bosättningskommunen och vistelsekommunen. Reglerna syftar till att förtydliga kommunernas ansvar och därigenom skapa bättre förutsättningar för att undvika tvister och stärka den enskildes rättssäkerhet samt underlätta för den enskilde i kontakterna med kommuner. Den enskilde ska i de flesta fall inte behöva ha kontakt med flera kommuner i fråga om sina behov av insatser.

Bosättningskommunen

Bosättningskommunen är ansvarig för den enskildes behov av stöd och hjälp oavsett om han eller hon vistas i kommunen eller inte. Bosättningskommunen kan begära hjälp med utredning och verkställighet av beslut av vistelsekommunen.

Folkbokföringskommunen

Folkbokföringskommunens ansvar omfattar alla stöd och hjälpinsatser enligt SoL som den enskilde kan ha behov av. Den enskilde måste dock vara folkbokförd i landet för att 2 a kap. 5 § SoL ska kunna tillämpas. Om den enskilde inte är det prövas frågan om ansvarig kommun på grundval av reglerna om vistelsekommunens ansvar.

Vistelsekommunen

Om det står klart att det finns en annan ansvarig kommun, till exempel vid tillfällig vistelse så är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer.

Utredning och beslut

Beslut om stöd- och hjälpinsatser under kortare vistelse i annan kommun fattas enligt 4 kap. 1 § Sol av bosättningskommunen. I det fall den enskilde redan har ett beslut om exempelvis hemtjänst och bedömningen är att den enskildes behov i den tillfälliga bostaden är identiskt med detta beslut behöver inget nytt beslut fattas. Biståndshandläggaren kan dock behöva ompröva beslutet utifrån att det beviljade biståndet ska bedömas skäligt i förhållande till de aktuella förutsättningarna. Om det krävs en ny utredning för att bedöma behovet i vistelsekommunen ska ett nytt beslut fattas.

Begäran om hjälp med verkställighet

Med en begäran om att vistelsekommunen ska vara behjälplig med verkställandet av beslutade insatser ska en beställning bifogas.

Ersättning vid tillfällig vistelse

Bosättningskommunen ska ersätta vistelsekommunen för kostnader med anledning av verkställighet som vistelsekommunen bistått med. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser. Bosättningskommunen ska inte lämna ersättning för den eventuella hjälp med utredningen som vistelsekommunen bistått med.

3.3 Flytt från annan kommun till Ekerö kommun

En ansökan enligt 2 a kap. 8 § SoL om särskilt boende, från en person boende i annan kommun, som inkommer till Ekerö kommun, ska handläggas av biståndshandläggaren. Ansökan ska först förhandsbedömmas, d.v.s. prövas om den enskilde omfattas av rätten enligt 2 a kap. 8 § och därefter

prövas behovet av insatser enligt 4 kap. 1 § SoL. Se undantag till lagstiftningen i "Överenskommelse om bibehållet ansvar vid flyttning till särskilt boende mellan kommunerna i Stockholms län".

Flytt till annan kommun

Om en person önskar flytta från Ekerö kommun till en annan kommun och är i behov av särskilt boende, ansöker den enskilde om insatsen direkt till den kommun som den enskilde avser flytta till, enligt 2 a kap. 8 § SoL.

4 Utförande och verkställighet

4.1 Utföraren upprättar en genomförandeplan

Den enskilde ska garanteras inflytande i alla beslut som rör denne. Detta gäller såväl i handläggningsprocessen som i utförandet av insatser. Ett viktigt redskap för den enskildes möjlighet till inflytande och delaktighet är genomförandeplanen.

Utföraren ska tillsammans med den enskilde, eller dennes företrädare, upprätta en genomförandeplan. Genomförandeplanen är ett viktigt instrument vid individuppföljningen.

4.2 Verkställighet av beslut

Av 16 kap. f-h §§ SoL framgår att kommunen är skyldig att anmäla beslut som inte verkställts inom tre månader från beslut samt beslut där verkställigheten avbrutits och inte återupptagits inom tre månader till Inspektionsenheten för vård och omsorg, IVO, och kommunens revisorer.

5 Stöd- och hjälpinsatser

Stöd- och hjälpinsatser i form av hemtjänst, dagverksamhet eller annan liknande social tjänst ska underlätta för enskilde att bo kvar i ordinärt boende och att ha kontakt med andra.

5.1 Hemtjänst enligt SoL

Hemtjänst är ett individuellt behovsprövat bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL. Hemtjänstinsatser kan beviljas den som på grund av åldersrelaterad fysisk funktionsnedsättning, psykisk funktionsnedsättning och sjukdom är i behov av hjälp i hemmet, för att uppnå skälig levnadsnivå, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Syftet med hemtjänst att den enskilde ska sig trygg med det stöd och de hjälpinsatser som ges. Hemtjänst omfattar insatser av servicekaraktär och personlig omvårdnad. I begreppet hemtjänst ingår också avlösning i hemmet och ledsagning och andra typer av ärenden. I beslutet ska anges vilka hemtjänstinsatser den enskilde beviljats och hur ofta de som huvudregel ska ges, exempelvis städning var tredje vecka, den ungefärliga tidsåtgången för utförandet av hjälpinsatserna, samt vilken tidsperiod beslutet avser.

Vid biståndshandläggning ska det alltid ske en individuell bedömning av vad som kan vara nödvändigt för att uppnå en skälig levnadsnivå. I följande avsnitt redovisas som stöd för biståndshandläggningen insatser som är normalt förekommande.

5.2 Serviceinsatser

Med serviceinsatser avses praktisk hjälp med hemmets skötsel, städning, tvätt, disk och hjälp med inköp och ärenden. Häri kan även hantering av hushållssopor och källsortering ingå.

Hushållsgemensamma insatser

Med hushållsgemensamma insatser avses serviceinsatser enligt ovan inklusive bäddning av gemensam säng, distribution av matlådor eller enklare matlagning. Sammanlevande makar och sambor kan ha ett gemensamt behov av dessa insatser. Som regel ska huvudsökande registreras och den andra som medsökande.

Städning och fönsterputs

Den som av olika skäl inte längre klarar av bostadens skötsel så som städning och att putsa fönster ska kunna få hjälp med detta i form av bistånd om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. En skälig nivå för hjälp med städning och fönsterputs kan vara att insatsen omfattar 2 rum och kök samt hygienutrymmen för ensamstående. För makar och sammanboende kan ytterligare rum ingå.

Städning

Beroende på vad den enskilde själv kan göra kan hjälp exempelvis omfatta hjälp med städning, dammsugning och våttorkning av golv, dammtorkning, rengöring av kök och hygienutrymmen. Vid behov ska också skåpluckor, dörrar och lister torkas av samt kyl, frys, ugn och spisfläkt etc. rengöras, minst en gång per år.

I Ekerö kommun ska alla som beviljats hjälp med städning få sin bostad städad var tredje vecka.

Vid individuell bedömning kan det vara skäligt att få städare oftare. Skäl för detta kan till exempel vara astma, allergi, förflyttningshjälpmedel för utomhusbruk som förvarats inomhus.

Tillsynsstädning/kompletterande städning

För den som av olika skäl bedöms vara i behov av ytterligare städinsatser kan tillsynsstädning beviljas. Det kan till exempel röra sig om daglig rengöring av hygienutrymmen.

Fönsterputs

I Ekerö kommun ska alla som beviljats fönsterputs få sina fönster putsade en gång per år. Det ska framgå av beslutet hur många tillfällen per år fönstren ska putsas. Dessa tillfällen är utöver ordinarie städtillfällen.

Disk

För den som bedöms vara i behov hjälp med disk och som inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt ska kunna få hjälp med diskning. I begreppet disk kan det röra sig om att plocka i/ur diskmaskinen men kan också handla om att handdiska samt torkning av disk. Bedömningen av hur ofta den enskildes behov av hjälp med disk kan variera utifrån personliga förhållanden.

Tvätt

Den som av olika skäl inte längre klarar av att sköta sin tvätt och som inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt ska kunna få hjälp med denna hjälpinsats. I utförandet kan det handla om att tvätta i den enskildes tvättmaskin eller boka tid och tvätta i en gemensam tvättstuga.

I Ekerö kommun ska alla som beviljats hjälp med tvätt få hjälp med detta minst en gång varannan vecka. Inkontinens och andra medicinska faktorer kan medföra att den enskilde behöver tvätta oftare. I insatsen ingår inte tvätt av mattor eller annan grovtvätt. I ett flerfamiljshushåll ska normalt endast den enskilde som beviljats tvätt få hjälp med denna insats och innefattar inte övriga familjemedlemmars tvätt.

Byte av sängkläder

Byte av sängkläder kan beviljas efter individuell prövning och om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. I samband med tvätt kan byte av sängkläder även beviljas som bistånd.

Textilvård

Textilvård så som strykning, mangling eller mindre lagning av textil kan i vissa förekommande fall beviljas som särskild insats utifrån den enskildes individuella behov.

Sophantering och källsortering

Den som inte själv klarar av att källsortera sina hushållssopor ska kunna få hjälp med detta om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Hur ofta den enskildes behov av hjälp medsophantering och källsortering ser ut kan variera utifrån den enskildes personliga förhållanden.

Den lokala lösning av källsorteringen kan se olika ut i kommunen, vilket måste tas hänsyn till vid tidsberäkning av insatsen.

Snöskottning

I Ekerö kommun ska i de fall den enskilde ansöker om snöskottning hänvisas till att insatsen inte räknas till hemtjänst. Utgifter för snöskottning är sådan kostnad som normalt ska finansieras av den enskilde och som på egen hand få anlita någon att utföra denna tjänst.

Inköp

Den som av olika skäl inte klara av att själv göra sina inköp ska kunna få hjälp med detta i form av bistånd om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Hjälp med inköp av dagligvaror förutsätts ske i närmaste livsmedelsbutik med fullgott sortiment alternativ hembeställning via internet. I insatsen inköp ingår att skriva inköpslista samt plocka in och ut ur kylan/frysen/skafferiet om den enskilde inte klarar det självständigt.

I Ekerö kommun ska alla som beviljats bistånd i form av inköp få hjälpen utförd minst en gång per vecka. Vid en individuell prövning utifrån den enskildes personliga förhållanden kan det dock visa sig finnas behov av hjälp med inköp oftare.

Inköp med följe

Person som på grund av funktionsnedsättning eller ålderssvaghet inte själv kan göra inköp av dagligvaror, eller på annat sätt få hjälp med detta kan beviljas bistånd.

Inköp av dagligvaror beviljas normalt en gång per vecka. Om den enskilde önskar kan denne ges möjlighet att följa med vid inköp vilket genererar högre tidsåtgång.

Övriga inköp

Hjälp med andra typer av inköp kan beviljas som bistånd utifrån den enskildes individuella behov.

I Ekerö kommun ska alla som beviljats hjälp med övriga inköp få hjälp med detta minst en gång per månad. Det kan t ex handla om att bevilja föreslagare till apoteksärenden- och postärenden.

Bankärenden

Den som inte själv kan sköta sina bankärenden och inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt, bör i första hand använda sig av tillgänglig betalservice eller autogiro. I de fall den enskilde har behov av hjälp med uttag av kontanter kan i vissa förekommande fall beviljas föreslagare till butik som erbjuder kassaservice eller bank för att själv göra uttagen. Om detta visar sig inte vara möjligt bör en ställföreträdare med fullmakt eller god man vara den enskilde behjälplig.

Promenad eller social samvaro

Möjligheten till utevistelse eller social samvaro kan för många ha stor betydelse för den egna livskvalitén. Det kan t ex röra sig om att komma ut och sitta på balkongen eller kunna ta en promenad. I vissa fall kan social samvaro hemma i bostaden med personal vara ett alternativ till utevistelse. Syftet med hjälpinsatsen är att höja livskvalitén och på sikt förebygga ökat hjälpbehov. I biståndsbedömning ska den enskildes individuella behov beaktas och önskemål om promenad eller social samvaro.

I Ekerö kommun ska alla som beviljats biståndet få hjälpen utförd en gång per vecka. Den enskildes individuella behov kan dock påverkas av personliga förhållanden.

Ledsagning

Ledsagning för äldre personer avser i första hand ledsagning till social och kulturella aktiviteter. Ledsagning till sjukvård som inte kan tillgodoses på annat sätt kan beviljas efter individuell prövning. I samband med besök på vårdinrättning ska den enskilde kunna ansöka om sjukresor vid den aktuella vårdinrättningen. Biståndshandläggaren behöver beakta detta vid en helhetsbedömning.

Beslut om ledsagning fattas alltid som ett separat beslut med ramtid.

Trygghetslarm och trygghetsringning

För att öka tryggheten hos den enskilde i dennes bostad, kan trygghetslarm beviljas. Trygghetslarmet har som syfte att ge en ökad känsla av trygghet genom att det gör det möjligt för den enskilde att lätt få kontakt för hjälp i en akut situation.

Den som inte klarar av att hantera eller förstå innebörden med ett trygghetslarm bör få sina behov av trygghet tillgodosett på annat sätt. Det kan till exempel vara utökad hemtjänstinsatser eller trygghetsringning. I begreppet trygghetsringning innebär det att hemtjänstpersonalen vid vissa bestämda tidpunkter ringer och försäkrar om att den enskilde har en trygg situationen i bostaden.

5.3 Mat och måltider

Matlagning

Den som inte själv kan tillreda sina måltider och inte kan få behovet tillgodosett på annat sätt kan beviljas hjälp med enklare matlagning. Insatsen innefattar enklare tillagning av mat eller uppvärmning av färdiglagad mat, dukning, uppläggning och servering av måltiden. Den enskildes behov av måltidshjälp kan variera.

Stöd under måltid

I vissa fall kan den enskilde även behöva sällskap vid måltiden. Det kan till exempel handla om att personalen behöver försäkras sig att den enskilde får i sig mat och dryck vid måltiden. Insatsen kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Leverans av matlåda

Den som beviljats bistånd i form av hjälp med mat kan behovet i vissa fall tillgodoses genom leverans av matlådor. Den enskilde kan även beviljas servering av levererad matlåda. Matlådor medför en merkostnad för den enskilde och ska beviljas normalt en gång per dag.

5.4 Omvårdnadsinsatser

Omvårdnadsinsatser innefattar personlig omvårdnad för att tillgodose den enskildes fysiska omvårdnadsbehov. Insatserna kan omfatta hjälp med att äta, dricka, förflytta sig och individuella insatser som exempelvis på- och avklädning samt att sköta hygien, toalettbesök och munvård.

Omvårdnadsinsatser kan i vissa fall även avse hälso- och sjukvårdsinsatser som bedömts som egenvård.

Egenvård

Egenvård är en hälso- och sjukvårdsåtgärd som legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal bedömt att en person själv kan utföra. Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal som har bedömt att hälso- och sjukvårdsåtgärden kan utföras som egenvård upprättar ett intyg som den enskilde kan bifoga vid en ansökan om bistånd för åtgärderna. Den enskilde ska själv klara av att ta ansvar för uppgiften, men behöver praktiskt hjälp av hemtjänstpersonalen att utföra den. Bedömningen av vad som utgör egenvård ska följas upp regelbundet. Uppföljningsansvaret åligger hälso- och sjukvårdspersonal.

Avlösning i hemmet

Avlösning i hemmet är en behovsgrundad insats och syftar till att avlösa närstående som vårdar en enskild med stort omvårdnadsbehov i hemmet. Insatsen ska möjliggöra för den som vårdar att få egen tid. Avlösning upptill 12 timmar per månad är avgiftsfri. Insatsen innebär att hemtjänstpersonalen avlöser anhöriga eller närstående och tillfälligt ta över omvårdnadsansvaret under denna tid. För avlösning som överstiger 12 timmar per månad utgår en avgift per månad.

Den enskilde ansvarar för att tillsammans med vald utförare bestämma om när insatsen ska utföras och under hur många timmar. Outnyttjad tid kan inte sparas till nästkommande månad.

5.5 Erbjudande om annan insats

Den enskilde har inte en obegränsad frihet att välja sociala tjänster oberoende av kostnader (Prop. 2000/01:80 s. 91, RÅ 1986 ref. 175 och HFD 2012 ref. 11). I prop. 2000/01 anger regeringen att vid bedömningen av vilken insats som kan komma i fråga måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det kan enligt regeringens mening inte finnas en obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad. Till exempel kan beslut om särskilt boende vara mindre kostnadskrävande än omfattande hemtjänstinsatser i ordinärt boende. Erbjudande om annan likvärdig insats förutsätter att den enskildes hjälpbehov kan tillgodoses genom annan insats och att en skälig levnadsnivå tillförsäkras den enskilde.

6 Särskilt boende

Med särskilt boende för äldre avses vård- och omsorgsboende med olika inriktningar och profilboende för personer med särskild sjukdomsdiagnos eller funktionsnedsättning. I det fall den enskildes behov av service, vård och omsorg inte kan tillgodoses i den egna bostaden kan det bli aktuellt att bevilja särskilt boende.

Ansökan om särskild adress

I Ekerö kommun kan den enskilde som beviljats bistånd, erbjudas att flytta till något av kommunens särskilda boenden. Om det inte finns ledig plats på det önskade boendet finns möjligheten att ställa sig i kö till det och invänta ledig plats.

Om den enskilde i sin ansökan om särskilt boende ansöker om plats på särskild adress eller begär att få insatsen prövad, ska som huvudregel beslutet innehålla en prövning av den utpekade adressen.

Utformningen av en insats kan vara av mycket stor betydelse för den enskilde, varför ett beslut om särskild adress bör fattas om den enskilde begär det eller ansöker om det. En begäran från den enskilde att i biståndsbeslutet få en viss utpekad adress beviljad bör således prövas som en del i beslutet.

Korttidsboende

Korttidsboende utgör en viktig stödinsats för äldre i ordinärt boende och är en strategiskt viktig insats i takt med att många äldre bor kvar i ordinärt boende trots omfattande behov av omvårdnad. Med korttidsboende avses kortare tids vård på ett korttidsboende som kan beviljas under en

begränsad period.

Korttidsboende kan beviljas den som uppfyller något av nedanstående kriterier:

1. Den som har ett omfattande omvårdnadsbehov och där biståndshandläggaren anser sig behöva ytterligare bedömning om framtida behov och omvårdnadsinsatser än vad som framkommit vid vårdplaneringen. Syftet är att ge biståndshandläggaren bättre beslutsunderlag.
2. Den som bor i ordinärt boende och som tillfälligt är i behov av mer omfattande omvårdnadsinsatser för att mobiliseras. Syftet är att den enskilde återhämtar sig och kan återgå till bostaden.
3. Den som bedömts vara i behov av vård- och omsorgsboende och som väntar på att god man eller förvaltare tillsätts. Syftet är att få en legal företrädare som kan avveckla den enskildes ordinarie boende och möjliggöra en flytt till vård- och omsorgsboende.
4. Den som har ett så omfattande behov av vård och omsorg att den enskildes individuella behov inte kan tillgodoses i den egna bostaden under en pågående bostadsanpassning. Syftet är att den enskilde kan bo kvar i sin ordinarie bostad efter korttidsboende.
5. Den som vårdas av närstående, som bor i gemensamt hushåll, som är i behov av avlösning. Syftet är att avlasta den som vårdar.

Växelvård

Vid ansökan om avlastning utreder biståndshandläggaren på sedvanligt sätt för att sedan bedöma behovet och fatta beslut om bistånd enligt 4 kap 1 § SoL. Bistånd kan endast beviljas om den som vårdas också vill ha insatsen. Beslut om avlastning kan beviljas i en veckas period per månad för att den som vårdar en närstående ska kunna få egen tid och vila. Utgångsläget att det är den närståendes behov av avlastningen som ska tillgodoses. Den enskildes individuella behov kan dock påverkas av personliga förhållanden.

Vård- och omsorgsboende

Det finns vård- och omsorgsboende för personer med somatisk problematik och för personer med demenssjukdom samt profilboende för personer med särskilda sjukdomsdiagnoser eller funktionsnedsättning. Samtliga vård- och omsorgsboenden ska erbjuda heldygnsomsorg. Med heldygnsomsorg avses att den enskildes behov av serviceinsatser och personlig omvårdnad ska tillgodoses utan att insatserna specificeras i beställningen. På vilket sätt den enskilde individuella behov ska tillgodoses ska framgå av genomförandeplanen som ska upprättas tillsammans med den enskilde.

Bedömningskriterier

Bedömningen av den enskildes behov av ett vård- och omsorgsboende ska grunda sig på en helhetsbedömning där den enskildes situation och möjligheter sammanvägs med sociala, medicinska, psykiska och existentiella behov.

- Omvårdnadsbehovet ska vara så omfattande över dygnets alla timmar att behovet inte kan tillgodoses med hemtjänstinsatser.
- Om inte behov av hjälp nattetid finns ska det finnas särskilda medicinska behov i kombination med tillsynsbehov, som kräver närhet till sjuksköterska eller omvårdnadspersonal.
- Psykisk ohälsa, kognitiv svikt eller demenssjukdom som medför oro och påverkar den enskildes förmåga att fungera i ordinärt boende.

Vid en ansökan om vård- och omsorgsboende ska biståndshandläggaren därutöver beakta faktorerna; hög ålder, ensamhet och isolering. Ingen av dessa tre kriterier utgör var för sig eller tillsammans per automatik ett kriterium för särskilt boende. Däremot ska biståndshandläggaren särskilt beakta den enskildes sammantagna situation i biståndsbedömningen. Detta innebär att det enskildes hela livssituation måste vara tillförsäkrad. Vid beslut om avslag ska det därför tydligt framgå i beslutet och utredningen hur behoven tillgodoses.

Vård- och omsorgsboende med inriktning mot somatiska sjukdomar

Den som på grund av fysiska och medicinska skäl har behov som kräver särskild vård och omsorg ska erbjudas plats vid ett vård- och omsorgsboende med inriktning somatiska sjukdomar. Detta under förutsättning att den enskilde inte har någon sjukdomsdiagnos som kräver särskild specialistkunskap, exempelvis demensdiagnoser. Utredningen behöver även omfattar den enskildes behov av hälso- och sjukvårdsinsatser. Det kan innebära att biståndshandläggaren behöver konsultera kommunens medicinskt ansvariga sjuksköterska, MAS i hälso- och sjukvårdsfrågor.

Vård- och omsorgsboende med inriktning mot demenssjukdomar

Den som bedöms ha rätt till särskilt boende och som på grund av en diagnostiserad demenssjukdom har behov som kräver särskild omvårdnad och kompetens ska erbjudas plats vid ett vård- och omsorgsboende med inriktning demenssjukdom. Detta under förutsättning att den enskilde inte har specifika behov eller symtom som kräver särskild specialistkompetens som finns på profilboendena.

Profilboende

Med profilboende avses boenden som profilerar sig mot särskilda målgrupper utifrån gemensamma sjukdomsdiagnoser och/eller funktionsnedsättningar som kräver specialistkompetens.

Behov av profilboende kan föreligga i de fall den enskilde har specifika behov som kräver särskild omvårdnad och kompetens som inte kan tillgodoses på ett vård- och omsorgsboende. Det kan till exempel handla om psykiatriska sjukdomar eller demenssjukdomar med symtom som kräver särskild kompetens.

Parboende

Äldres rätt att få bo tillsammans regleras i 4 kap 1 c § SoL. I Ekerö kommun finns särskilda riktlinjer för parboende i vård- och omsorgsboende. Vid en sådan ansökan, se "Riktlinjer för parboende i särskilda boendeformer" för vägledning.

Den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av särskilt boende ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret

varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt har sammanbott. Det är den person som ansöker om särskilt boende eller som tidigare beviljats bistånd i form av boende ett vård- och omsorgsboende som ansöker om att få fortsätta att bo tillsammans. Om så är fallet ska det anses ingå i skälig levnadsnivå, för den som beviljats särskilt boende, att även fortsättningsvis kunna leva tillsammans med sin make, maka eller sambo.

7 Turbundna resor

Turbundna resor är ett bistånd som kan beviljas till enskilda i samband med att denna har ett gällande beslut om dagverksamhet eller korttidsboende/växelvård. Biståndshandläggaren fattar beslut i ärendet på delegation av socialnämnden. Syftet med biståndet i form av turbundna resor är att den enskilde ska kunna medverka i sin biståndsbedömda verksamhet. Resorna genomförs i anslutning till den biståndsbedömda verksamhetens öppettider. Turbundna resor är avgiftsfria för den enskilde.

8 Dagverksamhet

Dagverksamhet kan beviljas den som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har behov av regelbunden social gemenskap och aktivering. Personer med demenstillstånd kan ha behov av biståndsbedömd dagverksamhet för att behålla psykiska och fysiska funktioner samt att förebygga social isolering. För att bevilja dagverksamhet med inriktning mot demenssjukdom bör en demensdiagnos vara fastställd. I de fall den enskilde inte fått en demensdiagnos, men uppvisar uppenbar minnesproblematik, kan i vissa fall dagverksamhet med inriktning mot demens beviljas i avvaktan på att en diagnos fastställs.

9 Färdtjänst

Den enskildes behov av färdtjänst regleras i lag (1997:735) om färdtjänst. Ansökan och utredning av den enskildes behov av färdtjänst handläggs av handläggare på Ekerö direkt. Beslut fattas av färdtjänstnämnden inom Region Stockholm.

10 Riksfärdtjänst

Lagen om riksfärdtjänst (1997:735) ger kommunerna ansvar för att personer med en stor och varaktig funktionsnedsättning ges förutsättningar att till motsvarande kostnader som andra kan göra privata resor i Sverige i rekreationssyfte eller för enskilt ändamål.

Rätt till riksfärdtjänst har den som är folkbokförd i Ekerö kommun som på grund av stor och varaktig funktionsnedsättning måste resa på ett särskilt kostsamt sätt. Funktionsnedsättningen ska bestå längre än sex månader. Biståndshandläggaren fattar även beslut i ärendet på delegation av socialnämnden.

Resor med riksfärdtjänst kan ske med flyg, tåg och andra allmänna kommunikationer samt med taxi eller specialfordon.

Ett krav för tillståndet är att resan är särskilt kostsam. Det betyder att resan inte kan göras till normala resekostnader. Vad som skall betraktas som normala resekostnader framgår av bl. a propositionen till lagen (1996/1997:115, s 51), vilket är SJ:s taxesättning för resa med tåg 2 klass.

Ändamålet med riksfärdtjänst

Resans ändamål ska vara rekreation, fritidsverksamhet eller enskild angelägenhet (exempelvis bröllop, begravning, barndop, födelsedagsfest, nära anhörigs sjukdom) och ska ske från en kommun till en annan i Sverige. I Ekerö sträcker sig färdtjänstområdet inom hela Stockholms län och riksfärdtjänst blir aktuellt endast vid resor till resmål utanför länet.

Resa med riksfärdtjänst beviljas inte om stat, kommun eller region av någon anledning betalar för resan eller om resan företas i tjänsten. Riksfärdtjänst ska inte beviljas för resor till och från skola, arbete, sjukvård eller medicinsk behandling. Undantag från ovanstående är resa i syfte att fullgöra förtroendeuppdrag i en förening, till exempel en handikappförening. Förtroendeuppdrag i en förening ska betraktas som en privat resa och är inom ramen för lagen om riksfärdtjänst. Detta gäller dock inte förtroendeuppdrag i fackliga föreningar, då dessa har tydlig anknytning till den enskildes arbete (HFD mål nr. 4942–10). Är syftet med resan arbete ska detta inte beviljas och bekostas inom ramen för riksfärdtjänst.

Riksfärdtjänst är inte avsedd för resor till och från;

- Arbete
- Utbildning
- Sjukvård
- Medicinsk behandling

Ansökan om riksfärdtjänst

Av ansökan ska följande tydligt framgå:

- Resmål, antal resor och datum då resan/resorna ska ske
- Ändamål med resan
- Önskat färdstätt
- Uppgifter om funktionsnedsättningen och dess varaktighet
- Behov av hjälpmedel, ledsagning och annan service som behövs för att genomföra resan
- Önskemål om medresenär
- Ansökan ska vid behov kompletteras med läkarintyg eller annat som styrker funktionsnedsättningen och eventuella behov av hjälpmedel och ledsagning för att genomföra resan

Tillstånd till riksfärdtjänst

- Av lagtexten framgår att riksfärdtjänst kan anlitas av den som efter ansökan fått tillstånd till det.
- Beslut kan fattas endast av folkbokföringskommunen eller av den regionala kollektivtrafikmyndigheten, om ansvaret för riksfärdtjänst överlåtits dit.
- Ansökan måste inges i förväg och resa med riksfärdtjänst kan inte göras innan beslut har fattats. Beslut om riksfärdtjänst fattas således inte retroaktivt.

- I lag om riksfärdtjänst används begreppet "resan". Detta innebär att ansökan normalt måste inges före varje resa och att beslutsfattaren tar ställning till tillstånd inför varje resa.
- Den enskilde kan få bifall på en ansökan men avslag på en annan. Den enskildes aktuella hälsotillstånd samt vilka färdmedel som finns att tillgå på den aktuella sträckan när resan ska ske är avgörande.
- I vissa fall kan dock tillstånd beviljas för ett visst antal resor eller för en viss tid. Detta förutsätter att resmål och ändamål med resorna är detsamma, att den enskildes hälsotillstånd inte kommer att förbättras, att anpassningen av färdmedel och stationer inte förändras och att servicen från reseföretagen, till exempel i form av ledsagning vid på- och avstigning och vid färdmedelsbyte, inte förändras under tillståndets giltighetstid.

Anslutningsresa

Om den enskilde är i behov av anslutningsresa i den kommun där resmålet ligger, ska färdtjänstens utomlänsbiljetter användas om den enskilde är beviljad färdtjänst. Detta kan vara till exempel om den enskilde reser med riksfärdtjänst med flyg till en flygplats och sedan ska ta sig till en adress inom den kommunen. Då ska färdtjänstens utomlänsbiljetter användas. Saknar den enskilde färdtjänstillstånd och därmed möjligheten att få utomlänsbiljetter ska denne själv ansvara för anslutningsresan, dvs. resan från flygplatsen till den slutliga adressen. Om den enskilde pga. sin funktionsnedsättning behöver stöd vid hela resan dvs. från sin hemadress fram till en slutlig adress ska färdtjänsten för riksfärdtjänst anpassas utifrån detta.

Val av färdstätt

Av 7 § lag om riksfärdtjänst framgår att ett tillstånd för förenas med föreskrifter om vilket färdstätt som får användas för den aktuella resan. Med färdstätt menas vilket färdmedel som får användas men också regler för samåkning och för hur beställningen av en resa ska gå till.

Vid prövning av färdstätt ska utgångspunkt alltid vara resa med allmänna kommunikationer.

Funktionshindrets svårighetsgrad avgör vilket färdmedel som får användas. Tillstånd ska ges till det färdstätt som med hänsyn till den enskildes förutsättningar är det minst kostsamma, vilket normalt sätt är allmänna kommunikationer.

Viktigt att tänka på är att flyg idag ofta kan kosta lika mycket eller till och med mindre än tåg på vissa sträckor. Om tåg är mindre kostsamt för den aktuella sträckan och den enskilde till exempel klarar en tågresan i klass 1 utan ledsagare ska detta beviljas. Om ledsagare är nödvändigt för att genomföra resan och den enskilde då kan resa med tåg i klass 2 bör det alternativet väljas.

Eventuella olägenheter såsom väntetid, avsaknad av lokal anslutning till fjärrtrafikmedel eller flera byten under en resa kan inte ligga till grund för att dyrare färdstätt beviljas. Om biståndshandläggaren bedömer att den enskilde inte klarar av att genomföra en resa med allmänna kommunikationer, ej heller med hjälp av ledsagare, kan taxiresa bli aktuellt och i sista hand resa med specialfordon.

I det fall resa med båt på hela eller en del av resan blir aktuellt kan tillstånd beviljas för resa med ledsagare, om detta möjliggör resan för den enskilde.

Tillstånd till riksfärdtjänst kan inte ges för resa med privat bil, hyrt fordon eller i form av ersättning till privatperson som transporterar en enskild.

Avgifter

Bestämmelserna om avgifter vid resa med riksfärdtjänst regleras i 8 § lagen om riksfärdtjänst. Den enskilde betalar en egenavgift i enlighet med regeringens föreskrifter. Avgiften motsvarar normala resekostnader med allmänna färdmedel för den aktuella resan och betalas normalt direkt till reseföretaget. Reseföretaget fakturerar sedan upphandlad leverantör för merkostnaden, som i sin tur fakturerar kommunen. För en eventuell ledsagare betalar den enskilde ingen avgift, hela dennes resekostnad faktureras kommunen av upphandlad leverantör.

Beslut

Beslutet ska vara formulerat på ett sådant sätt att det inte kan uppstå oklarheter om innebörden. En prövning enligt lagen om riksfärdtjänst innehåller inte någon skälighetsprövning utifrån socialtjänstlagens (SoL) skäligen levnadsnivå eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrades (LSS) goda levnadsvillkor.

Vid beslut om delavslag och avslag ska det dessutom tydligt framgå vad som har varit avgörande i en beslutsmotivering enligt förvaltningslagen 32 §. Vid helt eller delvis avslag ska en besvärshänvisning bifogas beslutet.

Återkallelse av tillstånd

Reglerna om återkallelse av tillstånd finns i 9 § i lagen om riksfärdtjänst. Där anges att ett beviljat tillstånd för riksfärdtjänst kan återkallas om förutsättningarna för tillståndet inte längre finns. Tillståndet kan också återkallas om tillståndsinnehavaren gjort sig skyldig till allvarliga eller upprepade överträdelser av de föreskrifter som gäller för riksfärdtjänst. Föreskrifter får ändras om ändrade förhållanden föranleder det.

Överklagan

Beslut om resa med riksfärdtjänst kan överklagas hos förvaltningsrätten.